

Интервю на министъра на отбраната Велизар Шаламанов за предаването „Денят започва“ на БНТ, 15 август 2014 г.

Велизар Шаламанов: Основен приоритет на армията е суверенитетът и териториалната цялост на Република България и на страните на НАТО

- Вчера представихте приоритетите на ведомството. Преди да ви питам за тях, да ви задам актуалния напоследък въпрос. Вие сте познат на хората като зам.-министър от кабинета на Иван Костов и свързан с дясното пространство човек. Сега много се говори за това кой извън президента е участвал в подредбата на кабинета. И аз да ви питам кой, ако знаете?

- Не мога да ви кажа. В последните пет години работя в Агенцията по комуникации и информация на НАТО. Получих поканата лично от президента. Това за мен е висока чест. Взех си неплатен отпуск и съм тук да помогна с каквото мога.

- Вчера, докато представяхте приоритетите си, като заговорихте за НАТО, стана ясно, че ние май имаме проблем дори с плащането на вноската си за НАТО. А вие казвате: на нас най-големият ни приоритет е да върнем държавата в НАТО – очевидно активно да я върнем там. Как ще стане това, колко пари ни трябва, за да я платим тази вноска?

- Вноската не е толкова голям проблем. Става въпрос за 15 милиона годишно. Част от тях са платени. Тя се плаща на части, в три различни направления – Програма за инвестиции в сигурността, военен и граждански бюджет, който идва от Министерство на външните работи. Средства ще се намерят, но има възможност за отлагане. Това е един пример, че всеки разход се гледа под лупа, особено в рамките на тези два месеца, тъй като основната цел на Министерство на отбраната е да гарантира суверенитета и териториалната цялост на страната. В първите няколко дни, аз имах възможност да посетя Центъра за морски суверенитет, Въздушен суверенитет, Военнокоманден център, Център за компютърна сигурност, за да се уверя, че имаме способност в тези месеци да гарантираме основната задача. Всички усилия ще бъдат насочени това да бъде изпълнено. Искам да използвам Срещата на върха в НАТО, подкрепата, която имаме от президента, от премиера, от вицепремиера, отговарящ за сектор „Сигурност“, да дефинираме една визия, която да позволи увеличаване на разходите за отбрана, много по-ефективно управление на тези разходи с използване на агенциите на НАТО и Европейския съюз (ЕС), активно двустранно и многостранно сътрудничество, помощ от съюзниците и фокус върху постигане на способностите, необходими в бъдеще в рамките на Алианса и в тази усложнена среда за сигурност около България.

- Проблемите около още едно плащане: илюстрирахте свития бюджет на министерството вчера – това за тези 14 милиона за двигателите за руските изстребители „МиГ-29“. Там ще има ли неустойки, ако закъснеем, и какви?

- По договора има неустойки. Това отново е един пример с какви проблеми трябва да се справим, но аз съм изключително облагодетелстван, тъй като зам.-министър Йосифова е изключително добър експерт по въпросите на финансите, на контрола на изразходване на финансовите средства и в понеделник тя щеш ми докладва с подробности кои плащания трябва да направим, кои можем да отложим, да задържим, така че да гарантираме най-добро ниво на готовността и на способността на въоръжените сили.

- Да припомним, че едни 100 милиона от бюджета на военното министерство бяха взети, защото трябваше да се попълни дупката в Здравната каса, нали така?

- Да. Над половината са по тази причина. Другите са по принцип задържаните 5% от бюджета на всички ведомства. Но така или иначе, ние ще търсим решение в рамките на Министерския съвет за резерви, така че да не допуснем отстъпление по отношение на подкрепата на хората в отбраната и способностите за гарантиране на въздушен и морски суверенитет.

- Казахте, че сте обиколили основните звена, които гарантират сигурността на държавата, какъвто е и ангажиментът на военното ведомство. Имаше ли приемственост при приемането на задачите от министър Найденов? Наследихте ли някакви изненади, които не очаквахте?

- Не бих казал изненади. Естествено, имаме едно предизвикателство, което трябва да го приключим бързо, и това е оградата по границата с Турция. Аз считам, че това е абсолютно несвойствена за армията и за Министерството на отбраната задача. Още повече пък управление на договора от страна на командира на „Сухопътните войски“. Ще се опитам това бързо да го реша с министър Бакалов. Естествено, голям интерес, учудващо за мен, предизвика задържането на развитието на проекта за ново поделение във Враца. Аз мисля, че когато имаме такива финансови рестрикции, когато имаме силно усложнена среда за сигурност, и когато предстои Среща на върха в НАТО, приоритет трябва да бъдат въпроси, които позволяват България да се развива, позволяват да приемем една национална програма, която да даде възможност за разработка на план за развитие на въоръжените сили след 2014 година, тъй като текущият изтича. Нов не е направен, забавени са някои процеси и не искам да има прекъсване в развитието на въоръжените сили.

- Там, покрай този батальон, искри прехвърчаха, защото бившият министър Ангел Найденов определи това замразяване като „неправилно и неуместно“. Каза, че вие всъщност възприемате позицията на неговия предшественик Аню Ангелов, че с политиката на ГЕРБ сте по-съгласен въобще. Колко струва това и за какви пари говорим, когато пестим от това, или пък... нали искаме да го направим?

- Има цели 2 милиона лева, които практически са погълнати от всички тези съкращения. Разходвани са достатъчно средства и досега, но аз не искам да изкривяваме действителността. Първо – това правителство определено е непартийно. Със сигурност това, което най-много ме притесни в първите дни, е, че практически отсъстваше подготовка за участието на България на Срещата на върха в НАТО. Това е ключова среща - приключва операцията в Афганистан, има съвсем нова ситуация на изток от нас – Украйна, поведението на Русия с анексирането на Крим,

поддръжката на сепаратистите и втвърдяващата се ситуация около отношенията между Русия и ЕС и НАТО.

- Каква трябва да бъде нашата позиция там? Ние като отидем на тази среща на НАТО какво ще кажем?

- Това, което ще кажем, е първо, че се намираме в нова среда за сигурност, отбраната е приоритет за нас, тъй като тя е основа за развитието на ЕС, за развитието на икономиката и търговията; че инвестициите в отбраната са свързани с технологично обновление, със създаване на работни места, възможности за коопериране; че възможностите, към които ние сме поели ангажимент в процеса на планиране на отбраната в НАТО - миналата година, лятото на 2013 година, ще бъдат поставени в една национална програма, която ще посочи механизмите за достигане на разходи за отбрана към 2020 година – 2% от Брутния вътрешен продукт, и структурата на този бюджет ще бъде насочена към способност 15-20% от разходите да бъдат за новите способности в сферата на Военновъздушни сили, Военноморски, „Сухопътни войски“, специални операции, киберсигурност, способност за подпомагане на гражданските власти, тъй като тази задача става все по-важна. Това са приоритети, които ние няма да изпълняваме без привличане на средства, общо финансиране по страните от Алианса, които да ни помогнат в ключови области като, примерно, въздушна сигурност, киберотбрана, насочване на повече учения и инфраструктура за подпомагане на развитието на оперативната съвместимост на наша територия.

- Министър Шаламанов, кое е по-голямо предизвикателство за нас – да имаме позиция и да сме наясно, когато се срещаме с НАТО и с други партньори, по отношение на външните заплахи в момента, или това, което се случва вътре в страната с бедствията, това, което министерството има като ангажимент към гражданските ситуации?

- Въпросът ви е много точен. Вие забелязвате, че в това правителство има оформен сектор за сигурност - не просто силов вицепремиер, а сектор за сигурност, където вицепремиерът Христо Иванов, като министър на правосъдието ще наблюдава и Министерство на отбраната, Министерство на вътрешните работи, ДАНС, Агенцията за технически операции. Това позволява много по-голяма синхронизация, взаимодействие, което, бих казал, е доста развито. Ние показахме в последните дни, че постигнатото между Министерството на отбраната и МВР се запазва и се развива. Сега искаме да разширим това сътрудничество. Не случайно България реши да специализира в рамките на НАТО по въпросите на управление на кризи и възстановяване при бедствия. Ще ускорим акредитацията на такъв център, който ще бъде първата международна военна организация на територията на България, и ще търсим чрез индустриалния форум едно по-тясно сътрудничество с индустрията - те да създадат клъстери за развитие на технология, на способности в тази област и в организационен план да постигнем една много по-висока степен на зрялост за гарантиране на военна поддръжка за гражданските власти. Но не бива да забравяме, че в крайна сметка основен приоритет на армията е суверенитетът и териториалната цялост на Република България и на страните на НАТО, в рамките на нашия договор.

- Казвате „ще търсим намаляване на зависимостта от Русия и руски технологии, защото това създава риск в нашата сигурност“. Нямам съмнение, че в НАТО ще приветстват такова мнение.

Въпросът е колко струва то, дали е реално и в какви параметри във времето си представяте, че може да се случи?

- Именно, работейки последните пет години в НАТО, мога да ви кажа, че разходите, които ние правим за поддръжка на самолети, радари и друга техника, са много високи. Те отиват към Русия. Те ни помагат за техническо обновление на нашата индустрия, не стимулират коопериране на нашата индустрия със западните ни партньори, излизане на един пазар, който е най-големият оръжеен пазар – 900 милиона граждани, високи разходи за отбрана. Така че тук, с използване на агенциите на НАТО и на ЕС, ще търсим и солидарност от съюзниците, ще търсим решаване на този проблем за намаляване на зависимостта. Аз мога да ви кажа съвсем ясно, че разходите ще бъдат по-малки от това, което в момента извършваме като разходи за доставки от Русия, които са с висок риск, и лично аз считам, че имат и допълнително висок корупционен риск, който ние анализираме в Министерство на отбраната. Това ще бъде преодоляно чрез предложените мерки в националната програма.

- Какво според вас реално можете да свършите в министерството с хоризонт 5 октомври?

- Това, което можем да свършим като екип и в рамките на правителството, е приемане на визията „България в НАТО - 2020“. На нейна основа - разработка на програма, която да започне извеждане на несвойствени дейности от Министерство на отбраната, стартиране на многогодишни програми за сътрудничество с агенциите на НАТО и ЕС и ключови съюзници в НАТО и активиране на работата с Индуриалния форум, така че българската индустрия да участва в този процес на превъоръжаване, за който оценката ни е, че ще бъде на стойност 1 милиард лева в следващите години до 2020 година, по един много по-прозрачен, професионален като управление начин. Това е една добра основа и аз разчитам, че следващият министър на отбраната, следващото правителство ще продължат работата в същата посока на евроатлантическа интеграция и ефективност на разходите за отбрана.